

Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020

I Sissejuhatus

Riiklik kultuuripoliitika lähtub Eesti Vabariigi põhiseaduslikust sihist tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade. Riiklik kultuuripoliitika käsitab seda sihti kooskõlana kultuuri hoidmise ja järjepidevuse tagamise ning kultuurile omase uuenduslikkuse ja avatuse vahel.

Riigikogus vastu võetud kultuuripoliitika põhialused on aluseks riiklike otsuste tegemisel kultuurivaldkonnas aastani 2020. Käesolev strateegiline dokument on jätk 1998. aastal Riigikogus vastu võetud Eesti riigi kultuuripoliitika põhialustele (RT I, 1998, 81, 1353¹). Dokumendi koostamise lähtealuseks on ka Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“, mis seab üheks eesmärgiks siinse kultuuriruumi elujõulisuse.

Käesolevas dokumendis käsitatakse Eesti kultuurina nii eestlaste kui Eestis elavate teiste rahvuste esindajate loodut. Kultuuriprotsessis osalevad kõik ühiskonna liikmeid kas loojate või loomingust osasaajatena. Eesti kultuur koos omanäoliste piirkondlike kultuuriruumidega on osa maailmakultuurist.

Eesti keel on eesti kultuuri nurgakivi. Riik on leppinud kokku keelepoliitika eesmärkides ja tegevustes eesti keele arengukavas aastateks 2011-2017², mistõttu kultuuripoliitika põhialustes keelepoliitikat eraldi ei kajastata. Samuti on sport osa kultuurist. Spordivaldkonna riiklik arengustrateegia töötatakse välja koostöös Eesti Olümpiakomiteega ning arutelud ja aruandmine arengusuundade üle toimub regulaarselt toimuval Eesti Spordi Kongressil.

Kultuuripoliitika on tihedalt seotud mitme teise riikliku poliitikavaldkonnaga, sh haridus-, majandus-, sotsiaal-, keskkonna-, tööhõive-, lõimumis-, regionaal-, turismi- ja välispoliitikaga. Mitmekülgne kultuurielu mõjutab olulisel määral Eesti elanike heaolu, siinse elukeskkonna kvaliteeti ja riigi rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Kultuuripoliitika põhialused lähtuvad veendumusest, et kultuur on üheks võtmeteguriks riiklike ja kohaliku tasandi eesmärkide saavutamisel. Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele otsustavad ja korraldavad kõiki kohaliku elu küsimusi kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. Käesolev dokument määratleb kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise põhimõtted ja tegevussuunad Vabariigi Valitsusele, pidades samal ajal silmas, et kohalikel omavalitsustel on kanda oluline roll kohaliku tasandi kultuurielu korraldamisel, kultuuriasutuste ülalpidamisel ning kultuuritegevuse toetamisel.

II Kultuuripoliitika eesmärk

Kultuuripoliitika eesmärgiks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ja luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/76129>

² <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=10673>

III Kultuuripoliitika kujundamise ja elluviimise põhimõtted

1. Riik loob võimalused kultuuri arenguks ja kättesaadavuse parandamiseks nii kultuuri loojatele kui sellest osasaajatele. Kõigile Eesti elanikele peab olema tagatud võimalus kultuuri luua ja sellest osa saada sõltumatult regionaalsetest, sotsiaalsetest, kultuurilistest, etnilistest, vanuselistest, soolistest või teistest individuaalsetest eripäradest ja -vajadustest.
2. Haridusvaldkonna korraldamisel tuleb arvestada, et kultuuris osalejate järelkasvu tagamiseks on oluline alustada kultuurialaste teadmiste ja oskuste omandamisega juba varases eas. Selleks tuleb riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös luua võimalusi kogu hariduses, sh huvihariduses ja huvitegevuses. Samuti on nii formaalses kui mitteformaalses hariduses olulisel kohal loovusõpe ja funktsionaalse lugemisoskuse arendamine. Kultuuriasutustel on hariduslike programmide ja tegevuste elluviimisel oluline roll formaalse hariduse mitmekesistamisel ja rikastamisel, mistõttu peab riik oluliseks kultuuriasutuste kaasamist õppekavade ettevalmistamisel ja täitmisel.
3. Kultuurialane kõrgharidus peab lähtuma tööjõuvajadusest ja demograafilistest muutustest ning olema rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline. Riik soodustab kõrgkoolide arendustegevusi, ühisõppekavade loomist, taristu riskasutust, rahvusvahelist koostööd ja doktoriõpet. Valdkonnas omandatav haridus on tihedalt põimitud selle kasutatavusega teiste sidusvaldkondade poolt. Riik võtab suuna kultuuri- ja kunstialast kõrgharidust andvate kõrgkoolide võrgustiku korrastamiseks eesmärgiga rakendada parimal viisil olemasolevaid võimalusi ning tagada kõrghariduse kvaliteet ja jätkusuutlikkus. Samuti annab riik välja stipendiume kultuurierialade üliõpilastele väliskõrgkoolides õppimise toetamiseks.
4. Kultuuripoliitika kujundamine ja elluviimine on avatud ja läbipaistev ning sellesse on kaasatud nii valdkondlikud kui kogukondi ja vabakonda esindavad loomeliidud, arenduskeskused ja teised partnerorganisatsioonid. Kultuurivaldkonna eesmärgid sõnastatakse valdkonna ja riigi koostööna, lähtudes regulaarselt uuendatavatest strateegiatest. Kultuurivaldkonna seadusandluse koostamisel lähtub riik õiguspoliitika arengusuundadest, vältides valdkonna ülereguleerimist.
5. Kultuuripoliitika elluviimisel kogutakse argumenteeritud otsuste tegemiseks ja nende mõju hindamiseks riigi eestvedamisel süsteemselt statistikat kõikide kultuurivaldkondade kohta, teostatakse uuringuid ja soodustatakse teadustööd.
6. Kultuuri rahastamine on läbipaistev, lähtudes ennekõike tegevuse sisust, mitte omandivormist. Riik sõlmib olulisemate kultuurisündmuste ja -tegevuste puhul kuni kolmeaastased raamlepinguid, et tagada end tõestanud kultuurialgatuste ja organisatsioonide kestlik areng.
7. Lisaks muudele riigieelarvelistele vahenditele rahastatakse kultuuri avalik-õigusliku Eesti Kultuurkapitali kaudu. Kultuurkapitali aluspõhimõtteid, milleks on eelarve kujunemine seaduses ettenähtud korras ja valdkondade ekspertidest koosnevad sõltumatud sihtkapitalid ja ekspertgrupid, ei muudeta. Kultuurkapital toetab eelkõige loovisikuid ja projektipõhiseid algatusi ning Kultuuriministeriumi eelarve kaudu rahastatakse riigieelarveliste asutuste põhitegevust ja rahvuskultuuriliselt olulisi pikaajalisi tegevusi.

8. Kultuuriehitiste rajamine peab olema vastutustundlik ning arvestama tulevikuvajaduste ja võimalike lisanduvate kuludega. Riik käitub talle kuuluva kultuuritaristu suhtes heaperemeheliku omanikuna, olles oma tegevusega eeskujuks arhitektuurse kvaliteedi saavutamisel ja hoidmisel.
9. Riik suunab kultuurivaldkonna arendamisse välisvahendeid, et tugevdada loomeettevõtluse konkurentsivõimet, arendada infotehnoloogilisi teenuseid, toetada lõimumist ning investeerida turismi ja regionaalset arengut toetavasse kultuuritaristusse.
10. Riik loob soodsad võimalused eraraha kaasamiseks kultuurivaldkonda, tunnustades kultuurisõbralikke ettevõtjaid, vabakonda ja eraisikuid ning soodustades riigi ja eraettevõtjate koostöös elluviidavaid algatusi. Riik peab oluliseks, et seadusandlus ei kitsendaks põhjendamatult erasektori võimalusi kultuuri toetamisel. Lisaks olemasolevatele kultuuri rahastamismudelitele otsib riik koostöös valdkonna ja erasektoriga alternatiivseid kultuurivaldkonna finantseerimiskeeme.
11. Riik peab oluliseks kultuuritöötajate kvalifikatsiooni tõstmist ja täiendkoolitust, tagamaks kultuuritöötajate pädevuse vastavalt infoühiskonna pidevalt uuenevatele vajadustele. Sealjuures peab kultuuritöötajate töötasu olema Eesti tööturul konkurentsivõimeline, kindlustades spetsialistide järelkasvu. Riik võtab suuna riigiga töösuhtes olevate kõrgharidusega kultuuritöötajate ja kutsequalifikatsiooniga atesteeritud spetsialistide miinimumtöötasu tõstmiseks täistööaja korral Eesti keskmise palga tasemele. Riik kohtleb riigi osalusel asutatud sihtasutusi ja avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid optimaalsete koosseisude korral samaväärselt riigiasutustega.
12. Vabakutselistele loovisikutele, kelle sissetulekutelt on tasutud tööjõumaksud võrdsetel alustel teiste töötajate ja registreeritud ettevõtjatena tegutsejatega, tuleb tagada ravikindlustus sõltumata sissetulekute regulaarsusest.
13. Riik loob võimalused kultuuri rahvusvahelistumiseks. Kultuuril on välissuhtluses, ekspordis ja riigi mainekujunduses oluline roll. Laiendatakse kultuuriesindajate võrgustikku, tugevdatakse koostööd eri ministeeriumide ja ekspordi edendavate organisatsioonidega, suurendatakse oluliselt toetust kultuuriekspordi ja -koostöö arendamiseks. Riik panustab senisest enam kontaktide loomisse ka väljaspool Euroopat sihtturgudel, mille osas on kultuurivaldkonna organisatsioonid ja loomeettevõtted väljendanud huvi ja kuhu sisenemiseks on neil olemas võimekus.
14. Riik aitab kaasa Eestist eemal elavate eestlaste, samuti hõimurahvaste rahvusliku identiteedi säilimisele, soodustades väliseestlaste kultuurikontakte kodumaaga ja edendades kultuurialast koostööd hõimurahvastega.
15. Eesti osaleb aktiivselt rahvusvaheliste organisatsioonide töös ja kultuurivaldkonna poliitikate kujundamisel. Kultuuripoliitika elluviimisel võetakse arvesse Euroopa Liidu õigusakte ja algatusi ning rahvusvahelisi konventsioone.
16. Riiklike tellimuste puhul tuleb reeglina korraldada avalikke konkursse, mille puhul on hindajatenähtuna kaasatud valdkonna eksperdid.
17. Riik soodustab loomemajanduse arengut osana teadmispõhisest majandusest. Eesmärgiks on tõsta uuenduslikkuse ja loovuse abil riigi konkurentsivõimet, muutudes seeläbi

vahendajast väärtuste loojaks. Kultuurielu korraldamises ja loomeettevõtluses on oluline roll professionaalsetel vahendajatel.

18. Riik kaitseb autorite õigusi, kohandades õigusruumi vastavalt tehnoloogiliste võimaluste arengule. Riigi kohuseks on luua intellektuaalomandi kaitseks tõhus seadusandlik raamistik, mis tagab autorite varaliste õiguste ja nendega kaasnevate õiguste kaitse intellektuaalse omandi kasutamisel. Lisaks soodustab riik igakülgselt selliste teoste aktiivset tutvustamist ja kasutamist, mille puhul kuuluvad varalised autoriõigused riigile. Kui sellest tegevusest saadakse tulu, siis suunatakse see teose levitamisse ja stipendiumideks.
19. Riik edendab eraalgatuslike seltside tegevust, mille sihiks on tähelepanuväärsete kultuuritegelaste mälestuse jäädvustamine ja nende loomingulise pärandi populariseerimine, sõlmides seltsidega halduslepinguid nende kultuuritegelaste mälestusega seotud varade ja paikade haldamiseks, samuti riigile üle läinud autoriõiguste realiseerimiseks teoste laialdasemaks kasutamiseks.
20. Väärtuslikum osa kultuuripärandist digiteeritakse 2018. aastaks ja tagatakse selle pikaajaline säilimine rahvusvahelisi standardeid ja kvaliteedinõudeid arvestades. Tagatakse kultuurivaldkonna infosüsteemide koostalitlusvõime ühtsete kirjelduste ja veebiteenuste abil. Riigi poolt rahastatud ja riigi haldusalas olevate institutsioonide poolt digiteeritud teosed on vastava õiguse olemasolul reeglina vabalt kättesaadavad. Soodustatakse digiteeritud kultuuripärandi kasutamist e-õppes ning e-teenuste osutamisel meedia- ja loomeettevõtluse valdkonnale.
21. Riik väärtustab laulu- ja tantsupeoliikumise olulist mõju kultuuri- ja hariduselus ning ühiskonnas laiemalt. Laulu- ja tantsupidude elujõulisuse tagamiseks peab riik oluliseks liikumise terviklikku ja sihipärast hoidmist ja arendamist ning juhendajatele ja eestvedajatele loodud tugisüsteemi jätkumist.
22. Riik võtab regionaalses kultuurikorralduses suuna ülesannete ja vastutuse selgemaks määratlemiseks koostöös kohalike omavalitsuste, omavalitsusliitude ning kolmanda sektori organisatsioonidega.
23. Riik loob erivajadustega inimestele paremad võimalused kultuurist osasaamiseks, arvestades kultuuritaristu rajamisel ja renoveerimisel puudega inimeste vajadustega ja toetades kultuuriasutustes erivajadustega (sh liikumis-, meele-, vaimu- või muu puudega) inimeste kaasamiseks elluviidavaid algatusi ja programme.

IV Valdkondlikud prioriteedid

24. Arhitektuur:

- 24.1 Riik väärtustab elukeskkonda kui tervikut, mis koosneb nii ehitatud ja kujundatud keskkonnast kui looduskeskkonnast. Kvaliteetsel ehitatud keskkonnal on oluline roll riigi säästva arengu eesmärkide saavutamisel. Kvaliteetse ehitatud keskkonna aluseks on asjatundlikud ruumilised otsused planeerimisel ja projekteerimisel.
- 24.2 Arhitektuuripoliitika eesmärkide seadmisel ja elluviimisel suurendab riik sidusust eri poliitikate ja asjaomaste ministriumide vahel.

- 24.3 Riik soosib projekteerimis- ja planeerimisteenuste puhul jätkusuutlike riigihangete ja ideevõistluste läbiviimist, et tagada avaliku sektori poolt rahastatavate ehitiste arhitektuurne kvaliteet ja mitmekesisus.
- 24.4 Riik toetab osavõttu rahvusvahelistest arhitektuurivaldkonna suursündmustest ja osaleb aktiivselt rahvusvaheliste arhitektuuripoliitika kujundamisel.
- 24.5 Arhitektuurivaldkonnas ettevõtluse arengu ja rahvusvahelistumise elavdamiseks soodustab riik muuhulgas Eesti arhitektide praktiseerimist välisbüroodes, arhitektuuriteenuste ekspordi ja kohalike arhitektide osavõttu rahvusvahelistest arhitektuurivõistlustest.

25. Disain:

- 25.1 Disaini roll on aidata kaasa uuenduslike, funktsionaalsete, keskkonnasäästlike, kasutajasõbralike ja atraktiivsete toodete ja teenuste väljatöötamisele ning kaasavate ja turvaliste keskkondade kujundamisele.
- 25.2 Riik soodustab disainerite ja disainibüroode tegevust, sest kvaliteetne disainiteenus aitab kaasa lisandväärtuse loomisele teistes majandusharudes ja suurendab seeläbi Eesti ettevõtete rahvusvahelist konkurentsivõimet.
- 25.3 Riiklikud toetusmeetmed on suunatud nõudluse suurendamisele kvaliteetse disaini ja sellel põhineva tootearenduse järele. Selleks väärtustatakse riigihangete tingimustes disaini, tõstetakse disainialast teadlikkust ja soodustatakse disainerite, ettevõtete ja teadusasutuste koostööd projektitoetuste, innovatsiooniosakute ja ettevõtluskeskuste toetamise kaudu. Oluline on tõsta avalikkuse üldist teadlikkust disaini kultuurilistest, sotsiaalsetest, majanduslikest ja keskkondlikest väärtustest ning jätkata Eesti disaini tutvustamist rahvusvahelisel areenil.
- 25.4 Disainihariduse kvaliteedi tõstmiseks tuleb tagada õppe rahvusvahelisus, praktikavõimalused ettevõtetes ning ühisõppekavad ja -projektid disaini- ja tehnoloogiaharidust andvate ülikoolide vahel. Õppekavade väljatöötamisel tuleb tagada, et kaasatud oleksid ettevõtjate esindajad.

26. Etenduskunstid:

- 26.1 Eesti etenduskunstide maastik on nii kunstiliselt kui institutsiooniliselt mitmekesine. Etendusasutuste repertuaaris on oma- ja maailmakultuur tasakaalus. Riik toetab algupärase eesti dramaturgia tellimist ja lavale toomist.
- 26.2 Etendusasutuste riigipoolne rahastamine toimub kuni kolm aastat vältavate rahastamislepingute alusel. Püsiva repertuaariga etendusasutusi toetatakse otse riigieelarvest valdkonnaga läbi arutatud põhimõtete alusel. Projektipõhiseid etendusasutusi ja üksikprojekte toetab Eesti Kultuurikapital. Samuti toetab riik olulisemate teatri- ja tantsuagentuuride tegevust, etenduskunstifestivalide korraldamist ja etendusasutuste rahvusvahelistumist.

26.3 Noorele vaatajale suunatud professionaalset etenduskunsti tähtsustatakse nii riikliku finantseerimise kui suurema avaliku tähelepanu osutamise abil. Oluliseks peetakse ka harrastus- ja kooliteatrite tegevust.

26.4 Riik peab oluliseks etenduskunstialase kõrghariduse õppekavade arendamist nii Tallinnas, Viljandis kui Tartus.

27. Filmikunst:

27.1 Riik toetab filmide tootmist mahus, mis loob eeldused professionaalse filmitootmise järjepidevuse püsimiseks Eestis ja vaatajate huvi kasvuks.

27.2 Eesti Filmi Instituut on kõiki olulisimaid valdkondlikke tegevusi kattev organisatsioon, mis toetab filmide arendamist, tootmist ja turundamist. Instituut vastutab talle kuuluva pärandi restaureerimise ja digiteerimise eest, kogub valdkondlikku statistikat ning viib ellu täiendkoolituse ja filmikunstialase teadlikkuse tõstmise seotud tegevusi. Eesti audiovisuaalne pärand digiteeritakse ja sellele tagatakse avalikkuse ligipääs.

27.3 Riik loob koostöös kohalike omavalitsuste ja eraettevõtjatega võimalused suuremates maakonnakeskustes asuvates teatrites ja kultuurikeskustes filmide digitaalseks näitamiseks. Eesti filme levitatakse rahvusvahelistel festivalidel ja teiste riikide kino- ja televis ning nad on kättesaadavad uutel digitaalsetel platvormidel.

27.4 Eestis toetatakse filmikunsti rahvusvahelistumist ja kaastootmist teiste maade filmiettevõtete ja -tegijatega. Eestis on professionaalsed spetsialistid ja taristu, et rahvusvahelised ettevõtted saaksid Eestis teostada tele- ja filmiprojekte. Tegutsevad regionaalsed fondid audiovisuaalse sisu tootmisteenus rahvusvaheliseks pakkumiseks Eestis ja Eestit võtete sihtmaana rahvusvaheliselt turundav organisatsioon.

27.5 Riik tähtsustab professionaalset filmikunsti kui meediakirjaoskuse omandamise esmast vahendit noorele vaatajale ja osasaajale ning väärtustab harrastus- ja koolifilmi edendamist Eestis.

27.6 Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakoolist kujuneb kaasaegne rahvusvaheline filmi- ja meediaõppe kõrgkool, kus filmi ja audiovisuaalmeedia õppesuunal saab haridust omandada nii eesti kui inglise keeles. Koostöös teiste ülikoolidega arendatakse välja õppe- ja teadussuunad, mis käsitlevad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatega rakendamist kultuuriloomes, samuti ristmeediaõpet, videomängude arendamist, kultuuripärandi digitaliseerimist ja uuskasutust, digitaalsete õpiökosüsteemide, sh hariduslike mängude loomist. Oluline on pakkuda audiovisuaalalast täiendõpet üldhariduskoolide õpetajale.

28. Helikunst:

28.1 Riik soodustab eesti muusikaelu mitmekesisust, luues võimalusi kõrgetasemelisest muusikaelust osasaamiseks üle Eesti ja viies järjepidevalt kontserdikogemuse laste ja noorteni.

- 28.2 Riik tagab muusikakultuuri aluseks olevate institutsioonide ja tippkollektiivide töö- ja arengutingimused. Samuti toetatakse eraõiguslike muusikakollektiivide ja kontserdikorraldajate tegevust ning mitmekülsete ja kõrgetasemeliste muusikafestivalide läbiviimist.
- 28.3 Rahvusooper Estonia edendab eesti rahvusliku muusikateatrit ning teeb eesti ja maailma muusika-, ooperi- ja balletikultuuri parimad teosed Eestis kättesaadavaks.
- 28.4 Riigi ja erasektori koostöös on loodud pillifondid, mis soetavad, uuendavad, haldavad ja rendivad välja muusikainstrumente eesti muusikute rahvusvahelise konkurentsivõime tagamiseks.
- 28.5 Riigi eesmärk on luua paremad võimalused Eesti heliloojate ja interpretide tegevuseks ja loomingu tutvustamiseks. Riik toetab Eesti heliloojatelt uue heliloomingu tellimist ning Eesti heliloojate ja interpretide jõudmist rahvusvahelisele areenile. Riik peab oluliseks Eesti heliloojate ja interpretide väärtusliku pärandi kogumist, dokumenteerimist, kirjastamist ja tutvustamist.
- 28.6 Riik toetab terviklikku muusikahariduse süsteemi, mis valmistab ette konkurentsivõimelisi professionaale kõikide muusikakultuuri valdkondade jaoks. Muusikaline haridus kõikides haridusastmetes (sh alus-, põhi-, kesk- ja kõrghariduse tasemel) on professionaalse muusikaelu jätkusuutlikkuse vältimatuks eelduseks. Samuti toetab riik muusikakonkursside korraldamist ja rahvusvahelistest konkurssidest osavõttu, mis toetavad interpretatsiooni ja heliloomingu arengut ning tõstavad muusikute erialast taset.
- 28.7 Riik soodustab muusikavaldkonna ettevõtluse ja professionaalsete tugistruktuuride (sh määndžerid, agentuurid) arengut ja toetab muusikaekspordi kogu toimeahelas, sh täiendkoolitusi ja praktiseerimisvõimalusi välismaal, esitlusfestivalide ja -kontsertide läbiviimist Eestis ja sihtturgudel ning muusikakollektiivide osavõttu rahvusvahelistest festivalidest. Eesti muusika täidab tähtsat rolli riigi rahvusvahelises mainekujunduses ja kultuuriturismi arengus.

29. Kirjandus ja kirjastamine:

- 29.1 Kirjandus on riigi poolt väärtustatud kui omakeelse kultuuriruumi üks alustalasid, mis loob eeldused ka teiste valdkondade kestmiseks ja arenguks. Selle eelduse püsimiseks loob ja rakendab riik toetusmehhanisme, mis toetavad uute teoste loomist, kirjastamistegevust ning kirjanduse kättesaadavust. Samuti pöörab riik tähelepanu loovkirjutamise õpetamisele kõikidel haridustasanditel ning kirjanduse õpetamisele ja uurimisele
- 29.2 Lugesiharjumuse laiendamine on oluline kõikides vanuserühmades, ennekõike aga laste ja noorte hulgas. Riik loob võimalused kirjanduse populariseerimist ning lugemist ja kirjandust väärtustavaid ettevõtmisi, sh kirjanike avalikke esinemisi raamatukogudes, koolides ja mujal.
- 29.3 Riik soodustab laste lugemust ja lastekirjandust nii vastavate tugistruktuuride finantseerimise kui lastekirjanduse edendamiseks mõeldud kirjanduskonkursside

kaudu. Toetatakse illustreeritud lasteraamatute kirjastamist, mis võimaldab kirjastajal kõrge trükikuluga kaasnevat riski maandada.

- 29.4 Riik loob eeldused e-raamatute arvu kasvule ja suuremale levile, toetades Eesti väärtkirjanduse ja eelistatult koolides loetava soovitusliku kirjanduse väljaandmist e-raamatutena. Kui riik omandab autorilt litsentsi tema teose väljaandmiseks e-raamatuna, peab see olema kõigile tasuta ja piiranguteta kättesaadav.
- 29.5 Eesti kirjanduse rahvusvahelise tuntuse seisukohalt on tähtis tõlkimise ja tõlkijate koolitamise riiklik toetamine, sh eesti keelest võõrkeeltesse tõlkimiseks. Olulisemad eesti ilukirjandustekstid tõlgitakse täiemahuliselt inglise keelde, sest see on eelduseks eesti kirjandusteoste autoriõiguste müümisel väliskirjastustele. Eesti ja eesti kultuuri tutvustamisel maailmale kirjanduse kaudu on vajalik osaleda rahvusvahelistel kirjandusfestivalidel ja raamatumessidel. Kirjanduse rahvusvahelistumisel teostatakse järelvalvet autoriõiguste üle üldises korras vastavalt seadustele ja rahvusvahelistele kokkulepetele.

30. Kujutav kunst:

- 30.1 Riik peab oluliseks Eesti kunstielu rahvusvahelistumist, et siinsed kunstnikud, kuraatorid ja kriitikud osaleksid aktiivselt maailma kunstielus ning Eestis korraldataks rahvusvahelisi näitusi ja kunstiprojekte. Eesti osaleb rahvuspaviljoniga Veneetsia kunstibiennaalil, pöörates senisest suuremat tähelepanu koostööprojektidele teiste riikidega.
- 30.2 Riik soodustab kunstiala professionaalide mobiilsust ja osalemist rahvusvahelistes residentuuriprogrammides. Eestis tegutsevad kunstnike residentuurid on olulised siinse kunstielu mitmekesistamisel ja kontaktide loomisel.
- 30.3 Riik toetab näituseasutuste tegevust, et luua üle Eesti võimalused osa saada kujutavast kunstist ja pakkuda kunstnikele võimalusi oma tööde tutvustamiseks laiemale avalikkusele. Näitusemajade tehniline varustus on kaasaegne ja tegevus professionaalne. Lisaks loovisikutele ja vahendajatele on kõrgelt hinnatud ka kunstiproduktiooni ja näitusekorralduse tehnilised eksperdid, kelle erialast väljaõpet ja täiendkoolitust toetatakse riiklikult.
- 30.4 Riiklike kunstimuseumide roll on koguda ja säilitada eelkõige Eestiga seotud kunstiteoseid, uurida, vahendada, tutvustada, populariseerida ja eksponeerida Eesti ja maailma kunsti nii Eesti elanikele kui külalistele.
- 30.5 Eesti kunstiturg on professionaalne, tegutsevad rahvusvaheliselt võrgustunud galeriid, toimib galeriide ühisturundus ja riik loob võimalused Eesti kunstnike pürgimiseks välisturgudele.
- 30.6 Riik soodustab Kunstiteoste tellimise seaduse rakendamise avaliku ruumi rikastamist kunstiteostega, kaasates teoste tellimise protsessi erialaeksperte. Mainitud seadusesse viiakse sisse muudatused, et täpsustada, milliseid kunstiteoseid saab seaduse alusel tellida ja kuidas tagada tellimustööde kunstiliselt kõrge tase.

31. Kultuuriajakirjandus ja meedia:

- 31.1 Kultuuri arengu tarvilik tingimus on kommunikatsioon ja enesepeegeldus, kultuurinähtuste vahendamine, tõlgendamine ja hindamine. Kultuuriajakirjandus tutvustab nii Eesti kui maailma kultuurisaavutusi laiemale publikule ja toimib mõttevahetuse avaliku foorumina.
- 31.2 Kultuuriajakirjandus moodustab võrgustiku, mille osadeks on Eesti Rahvusringhääling, riigi toetatud väljaanded, erameedia ja omaalgatuslik meedia. Riik tähtsustab omaalgatusliku meedia rolli uute arengute teadvustaja ja vahendajana ning kultuurikriitika kasvulavana.
- 31.3 Riik tagab Sihtasutusele Kultuurileht võimalused rakendada paindlikult uuenevaid tehnoloogilisi võimalusi, et digiteerida ja teha avalikkusele kättesaadavaks kultuuriloolise väärtusega aastakäike ning jõuda internetilahenduste abil uute lugejateni.
- 31.4 Avalik-õiguslik Eesti Rahvusringhääling on sõltumatu ja usaldusväärne meediaorganisatsioon, mis annab korrapäraselt oma tegevusest aru avalikkusele ja Riigikogu kultuurikomisjonile, kes hindab rahvusringhäälingu tegevuse vastavust seadusele, arengukavale ja avalikele huvidele. Rahvusringhääling soodustab oma tegevusega eesti keele ja kultuuri arengut, kultuurilise mitmekesisuse säilimist ning aitab kaasa Eesti ajaloo ja kultuuri jäädvustamisele ja hoidmisele.
- 31.5 Riik peab oluliseks rahvusringhäälingu aktiivset osalemist kultuuriloomes, mille väljunditeks on muuhulgas Eesti autorite loomingul põhinevate ajaloolist väärtust omavate telefilmide ja -seriaalide tootmine, kuuldemängude salvestamine raadioteatris ning osalemine kinofilmide kaastootmises.
- 31.6 Rahvusringhäälingul on oluline roll Eesti ajaloo ja kultuuri jäädvustamisel helis ja pildis ning aastakümnete jooksul salvestatud materjali säilitamisel, restaureerimisel ja digiteerimisel. Riik toetab rahvusringhäälingu püüdlusi teha avalikkusele kättesaadavaks nii rahvusringhäälingu kui ka teiste mäluasutuste arhiivides leiduvad heli- ja pildimaterjalid. Riik peab oluliseks nii kodu- kui välismaal elavate eesti elust huvitatud inimeste juurdepääsu rahvusringhäälingu loodud infovoole. Riik toetab rahvusringhäälingu arengut kaasaegsel tasemel ja elektroonilise meedia platvormidel.

32. Kultuuriline mitmekesisus:

- 32.1 Riikliku kultuuripoliitika eesmärk on Eestis elavate rahvusvähemuste Eesti ühiskonda ja kultuuriruumi lõimumise toetamine, soodustades samal ajal igakülgset rahvusvähemuste kultuurilise identiteedi teadvustamist ja edendamist. Selleks toetab riik rahvusvähemuste kultuuride säilitamist, tutvustamist ja edendamist, võttes arvesse regionaalseid eripärasid ja vajadusi.
- 32.2 Riik toetab kultuuridevahelise dialoogi edendamist kultuurilise mitmekesisuse väärtustamiseks ja ühise kultuuriruumi laiendamiseks. Sellel eesmärgil soodustab riik koostööd rahvusvähemuste ja eesti kodanikeühenduste vahel eesmärgiga tihendada kogukondadevahelisi kontakte.

- 32.3 Riik korrastab rahvusvähemuste kultuuriseltsidele suunatud rahastamise põhimõtted, et muuta finantseerimine avatumaks ja eesmärgipärasemaks.
- 32.4 Riik kaasajastab rahvusvähemusi puudutavat seadusandlust eesmärgiga parandada õigusruumi mõistetavust ja ligipääsetavust, et tagada kooskõla erinevate poliitikate vahel.
- 32.5 Riik toetab rahvusvähemuste katusorganisatsioonide ja kultuuriseltside võimekuse tõstmist, toetades koolitus- ja nõustamistegevusi, tööd noortega ning infovahetust.

33. Muinsuskaitse:

- 33.1 Riiklik prioriteet on kultuuripärandi väärtustamine terviklikult – vaimne ja aineiline pärand ei ole lahutatud ning kultuurimälestiste objektipõhine kaitse on laienenud keskkonna ja konteksti väärtustamisele. Muinsuskaitse valdkonda mõistetakse lisaks kultuuri järjepidevuse hoidmisele ka säästva arengu osana ja majandusliku eelisena, sh kultuuriturismi olulise osana.
- 33.2 Olulisel kohal on kultuuripärandi kaitse strateegia ja kaitsemeetmete täpsustamine (mida, milleks ja kuidas kaitstakse), mälestiste nimekirjade inventuur, analüüs ning vastavalt analüüsi tulemustele nimekirjade ja seadusandluse ajakohastamine. Mälestiseks tunnustamise protsessi oluliseks osaks peab olema eri osapoolte huvide õigustatuse hindamine, avaliku huvi selge määratlemine, avaliku ja erahuvi kaalumine ning kaitsemeetmete proportsionaalsus, võttes seejuures arvesse rahvusvahelisi kokkuleppeid.
- 33.3 Riik toetab mälestiste omanikke, et tagada oluliste objektide säilimine. Riik finantseerib muinsuskaitseliste väärtuste väljaselgitamiseks ja säilitamiseks vajalike otsuste tegemise alusmaterjalide (sh uuringud, eritingimused) koostamist.
- 33.4 Riik loob võimalused kultuurimälestiste tutvustamiseks, mille tulemusena paraneb muinsuskaitsealane teadlikkus ühiskonnas. Olulisel kohal on avalikkusele suunatud koolitus- ja teavitusprogrammid, mälestistega seotud viidad ja tähistamine ning kasutajasõbralikud pärandiga tutvumist võimaldavad e-lahendused.
- 33.5 Riik tunnustab vabaihenduste osa muinsuskaitstes ning soodustab koostööd kolmanda sektori organisatsioonide ja erasektoriga kultuuripärandi säilitamisel, hooldamisel ja tutvustamisel.
- 33.6 Muinsuskaitse eesmärkide seadmisel ja elluviimisel on vajalik suurendada sidusust erinevate valdkondade (sh muuseumid, keskkonnakaitse, ruumiline planeerimine) ja asjaomaste ministriumide ning asutuste vahel. Samuti on ametkondade tegevuse kavandamisel vajalik tõsta valdkonna uurimis- ja nõustamisvõimekust. See võimaldab edendada teaduspõhist muinsuskaitset ning muuta avalikud teenused valdkonnas professionaalsemaks ja kasutajasõbralikumaks.

34. Muuseumid:

- 34.1 Muuseumide eesmärk on kujuneda kaasaja ootustele ja vajadustele vastavateks mäluasutusteks, mis siinse kultuuripärandi kogumise, hoidmise ja uurimise kõrval

panustavad haridustegevusse ning on samas elamuste pakkujateks nii kodu- kui ka välismaistele külastajatele, kasvatades seeläbi Eesti kui kultuuriturismi sihtpunkti populaarsust. Lisaks ajaloopärandile peab riik oluliseks looduspärandi uurimist ja avalikkusele tutvustamist, väärtustades loodusmuuseumide, botaanikaaedade ja loomaaedade tegevust.

- 34.2 Riik soodustab kultuuripärandi terviklikkuse põhimõttest lähtuvalt tihedat koostööd ja koordineeritud tegevust muuseumide, muinsuskaitse ja teadusasutuste vahel.
- 34.3 Riik toetab muuseumidesse kogutud teadmiste lahtimõtestamist ning avalikku kasutusse toomist, muuhulgas läbi kaasaegsete e-lahenduste ja kogude digiteerimise. Toimub muuseumikogude analüüs eesmärgiga, et eri muuseumide kogud moodustaksid üksteist täiendava kultuuriväärtusliku kogumi. Kogumistegevus on mõtestatud ja järjepidev. Museaale hoitakse nende pikaajalist säilimist tagavates tingimustes.
- 34.4 Muuseumide haridusprogrammid seostuvad riiklike õppekavadega ning aitavad kaasa õpitulemuste saavutamisele. Eraldi tähelepanu pööratakse muuseumides leiduva pärandi kasutamisele e-õppe lahendustes. Kõigile kooliõpilastele on tagatud võimalused Eesti muuseumide külastamiseks. Igas kooliaastas on vähemalt üks muuseumide külastamise päev. Muuseumipedagoogide ja teiste muuseumispetsialistide erialase pädevuse arendamiseks toimib riigi ja valdkonna koostöös koordineeritud täiendõppesüsteem.
- 34.5 Riik lähtub muuseumivõrgu kujundamisel asutuste tegevuse jätkusuutlikkuse ja muuseumide mitmekesisuse tagamisest. Seejuures kaasatakse tegevuste elluviimiseks ja elanikkonna ligipääsu suurendamiseks partnereid nii kohaliku omavalitsuse tasemel kui ka erasektorist. Muuseumikogu omanik tagab muuseumi põhiülesannete täitmiseks vajaliku baasfinantseerimise.

35. Raamatukogud:

- 35.1 Eestis toimib kõikide kasutajate huvidest ja vajadustest lähtuv raamatukoguvõrk, mille moodustavad rahva-, kooli-, teadus- ja erialaraamatukogud ning Eesti Rahvusraamatukogu. Avalik raamatukoguteenus tagab vaba juurdepääsu informatsioonile ja on kõikidele kasutajatele võrdselt tasuta kättesaadav. Lairiba interneti ühendus on jõudnud kõikidesse rahvaraamatukogudesse üle Eesti.
- 35.2 Rahvaraamatukogudel on oluline roll kõigile Eesti elanikele võrdsete võimaluste tagamisel enda harimiseks ja kultuurist osasaamiseks. Kohalike omavalitsuste asutustena tegelevad rahvaraamatukogud lisaks informatsiooni vahendamisele ja üksikkasutajate juhendamisele infoallikate kasutamisel ka paindlike ja mitmefunktsiooniliste keskustena, mis elavdavad kohalikku elu ja kultuuri ning pakuvad võimalusi elukestvaks õppeks.
- 35.3 Eestikeelne raamat on sõltumata vormist kõigile kättesaadav. Riik toetab eesti keelele ja kultuurile olulise väärtkirjanduse ja kultuuriajakirjanduse soetamist rahvaraamatukogudele.

- 35.4 Riik peab oluliseks rahvaraamatukogude kultuuri- ja kirjandusprogrammide ning elukestvate õpet edendavate algatuste elluviimist, lugemust soodustavaid ja laste ja noorte lugemisharjumuse kujundamisele suunatud programme, kirjanike ja teiste loovisikute kohtumisi lugejatega, ühe kohaliku omavalitsuse piire ületavaid rahvaraamatukogude vahelisi algatusi ning eesti keelt emakeelena mittekõnelevate elanikele suunatud tegevusi, pidades seejuures silmas ka erivajadustega lugejate huvisid.
- 35.5 Avalik-õiguslik Eesti Rahvusraamatukogu kogub, säilitab ja teeb kättesaadavaks olulisema osa Eestis ilmunud või Eestit puudutavatest teavikutest. Samuti tegutseb Rahvusraamatukogu parlamendiraamatukoguna, tagades Riigikogu jt. põhiseaduslike institutsioonide infoteeninduse, ning raamatukogunduse arenduskeskusena. Rahvusraamatukogu on oma valdkonnas üks kesketest asutustest Eesti kultuuripärandi digiteerimisel, säilitamisel ja selle kättesaadavaks tegemisel.
- 36. Rahvakultuur:**
- 36.1 Eesti kultuuri tugevuseks on väärtuspõhisus, osaluskeskne tegevus, omanäolised kultuuriruumid ning nende eripärad, identiteedid ja inimesed, kes kannavad edasi paikkondlikke kombeid, murdekeelt ja elulaadi.
- 36.2 Rahvakultuur loob võimalused eri kultuurivaldkondade professionaalide järelkasvuks ja innustab inimesi aktiivselt kultuuris osalema.
- 36.3 Vaimset kultuuripärandit väärtustatakse ja toetatakse, pärimuse kandjad ja kogukonnad on tunnustatud. Riik toetab süstemaatiliselt vaimse kultuuripärandi kogumist, säilitamist ja kättesaadavaks tegemist riigi kesketest mäluasutuste kaudu. Samuti toetab riik eesmärgipäraselt valdkondlikke tugistruktuure ja olulisemate sündmuste korraldajaid.
- 36.4 Kooriliikumine ja rahvatants koos pillimänguga ühendab rahvakultuurivaldkonda muusika, sõnakunsti ja etenduskunstidega. Laulu- ja tantsupidude traditsioon on suure kultuurilise ja majandusliku mõjuga, kohalike omavalitsuste ja riigi poolt koos kodanikeühendustega ning rahvamajade võrgustikuga toetatud ja hoitud protsess, mis tipneb regulaarselt paikkondlike ja üleriigiliste laulu- ja tantsupidudega.
- 36.5 Riik soodustab pärimuskultuuri innovaatilist sidumist loomemajanduse ja ettevõtlusega. Riik peab oluliseks pärimusel ning pärandtehnoloogial põhinevat loome- ja arendustegevust ning ettevõtlust. Rahvakultuurisündmused ja vaimse kultuuripärandi nähtused arendavad kultuuriturismi Eesti erinevais paigus ning elavdavad seeläbi kohalikku ettevõtlust.